

Врз основа на член 24 од Законот за шуми (Ссл. весник на РМ" бр. 47/97), Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство донесува

П Р А В И Л Н И К
ЗА СОДРЖИНАТА НА ПОСЕБНИТЕ ПЛАНОВИ ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО
ШУМИ, ПОСЕБНИТЕ ПЛАНОВИ ЗА ОДГЛЕДУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА
ШУМИ И ГОДИШНИТЕ ИЗВЕДБЕНИ ПЛАНОВИ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува содржината на посебните планови за стопанисување со шумите за стопанска намена, посебните планови за одгледување и заштита на шумите со посебна намена (во натамошниот текст: планови) и годишните изведбени планови за спроведување на посебните планови.

Со посебните изведбени планови од став 1 од овој член се опфаќаат шумите во државната и приватната сопственост.

Посебен план се изработува за една шумскостопанска единица.

Член 2

Со посебните планови се утврдува: името на шумскостопанската единица, местоположбата, границите, површината на шумите и на необраснатото земјиште во границите на шумскостопанската единица, сопственоста, едафоеколошките услови, месторастењето, шумските заедници, состојбата на шумата, вредноста на шумите, стопанисување со шумите во минатото, целите на идното стопанисување, мерките и задачите за користење, одгледување и заштита и економско финансиските резултати.

II. ПОСЕБНИ ПЛАНОВИ ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО ШУМИТЕ ЗА
СТОПАНСКА НАМЕНА

Член 3

Посебните планови за стопанисувањето со шумите за стопанска намена содржат: текстуален дел, обрасци и карти.

Текстуалниот дел и обрасците се обединети во вид на книга со формат А4, со димензии 21,0 x 29,7 см, кон која се приложуваат потребните карти.

Член 4

Посебниот план се изработува врз основа на податоци прибрани во годината што и претходи на периодот за која се однесува.

Исклучок од став 1 од овој член може да биде, ако податоците добиени со премер на шумата се прибрани две години пред истекот на годината на периодот за кој се донесува посебниот план.

1. ТЕКСТУАЛЕН ДЕЛ

1.1. Име на шумскостопанската единица

Член 5

Со посебниот план се утврдува името на шумскостопанската единица, врз основа на карактеристичните топоними на подрачјето.

1.2. Местоположба

Член 6

Местоположбата на шумскостопанската единица се опишува со координатно претставување и со лоцираност во однос на најблиско карактеристично населено место.

1.3. Граници

Член 7

Границата на шумскостопанската единица се утврдува по природни или вештачки маркантни објекти (гребени, срт, река, пат, коти, тригонометри и сл.) така да таа претставува по правило сливно подрачје, односно гравитациона целина и ги опфаќа шумите, шумското земјиште и другите површини без оглед на сопственоста, формирајќи природна стопанска целина.

Граничната линија на шумскостопанската единица видно се обележува со трајни гранични знаци според важечките стандарди и тоа, со три паралелни, хоризонтални црти и по една точка од левата и десната страна над кои се испишува бројот на одделот.

1.4. Површина

Член 8

Површината на шумскостопанската единица претставува збир на сите катастарски парцели (без оглед на нивната намена) кои влегуваат во нивниот состав.

Површините се изразуваат во хектари, со две децимални места и се сравнуваат со површините од катастарот.

Површината на шумскостопанската единица не може да биде поголема од 5.000 ха до колку во истата високостеблените шуми учествуваат со над 60%, односно 10.000 ха ако нискостеблените шуми учествуваат со површина над 40%.

Член 9

Во планот за стопанисување со шумите површината се прикажува како шумска и нешумска.

Шумската површина претставува површина на која се одгледува или се планира да се одгледува шума (шума и шумско земјиште), како и други површини кои се непосредно врзани за стопанисувањето со шумите (шумски патишта, расадници, просеки, водотеци и сл.).

Нешумската површина ја претставуваат сите површини кои не се од значење за стопанисувањето со шумите и служат за друга намена (земјоделски обработливи површини, пасишта, овоштарници, поголеми водни акумулации, јавни патишта, населени места и сл.)

Член 10

Шумската површина ја сочинуваат: шуми, шумско земјиште, останато земјиште и сл. Шумите ги сочинуваат шумите во државна и приватна сопственост.

Член 11

Шумскостопанската единица се дели на оддели.

Оддел претставува дел од шумскостопанската единица, просторно издвоен со природни или вештачки граници.

Големината на одделите кај високостеблените насади изнесува до 60 ха, а кај нискостеблените до 100 м.

Во зависност од структурата на шумата, одделот се дели на подооддели.

Подоодделот е најмала површинска единица во шумскостопанската единица и претставува дел на шума по своите карактеристики битно се разликува од останатиот дел во одделот.

Границите на одделот се обележуваат со видни знаци според важечките стандарди и тоа, со две паралелни, хоризонтални црти и по една точка од левата и десната страна над кои се испишува бројот на одделот. Приватните шуми се бележат со една хоризонтална црта и по една точка од левата и десната страна.

Обележувањето се врши на живи стебла, стабилни, крупни камења-самици и хумки со водоотпорна боја.

- за шуми во државна сопственост со црвена боја,
- за шуми во приватна сопственост со сина боја.

Редоследот на нумерирањето на одделите се врши од лево на десно во сливното подрачје, односно во целата шумскостопанска единица.

Член 12

Како посебен подооддел во одделот се евидентираат приватните парцели со катастарска култура, шума и се означуваат според катастарската евиденција.

Член 13

Површината на одделите и подоодделите се утврдува со планиметрирање од топографски карти или со примена на други посовремени методи.

1.5. Поседовна состојба

Член 14

Поседовната состојба на шумите и шумското земјиште според видот на сопственоста се искажува на шуми во државна сопственост и шуми во приватна сопственост.

За двата вида на сопственост посебно се искажува структурата на поседот на шуми и шумско земјиште.

Површините под шуми и шумско земјиште во приватна сопственост се искажуваат за секој сопственик по одделно, а се земаат од катастарската евиденција.

1.6. Природни услови

Член 15

Во природните услови се опишуваат основните карактеристики на:

- орографските услови (релјеф, надморска височина, наклон на теренот, изложеност и сл.);
- хидрографските услови (реки, водотеци и извори) и нивното значење;
- геолошките услови (матични карпи, нивната старост, составот и др.);
- педолошките услови (морфологија и опис на почвениот тип, физички и хемиски состав на почвите, процесот на хумификација, мртвата и живата покривка и др.) и нивното значење за шумата;
- климатските услови (општ заклучок за климата искажан преку преглед на температура на воздухот, врнежи, правец и јачина на ветровите, индекс на сушата и др.) и нивното значење за шумата;
- вид и степен на ерозија.

Врз основа на конкретните едафоеколошки услови се донесува општ заклучок со кој покрај другото се оценува какво е влијанието на истите врз развојот на постојната вегетација, а посебно какви можности даваат едафоеколошките услови за идниот развој на шумската вегетација, особено кога е во прашање внесувањето на нови видови дрвја, односно замена на некој од постојните видови.

1.7. Состојба на шумите

Член 16

Состојбата на шумите опфаќа опис на месторастењето и опис на насадите, утврдување на дрвната маса, прирастот и вредноста на насадите, како и опис на основните средства кои трајно се сврзани за шумите.

1.7.1. Опис на месторастењето

Член 17

Описот на месторастењето во својот состав содржи: податоци за надморската височина (најниската и највисоката точка во шумскостопанската единица), релјеф, изложеност, наклон на теренот, изложеност на земјиштето на ерозија, геолошка подлога, педолошки услови и нивните својства, процесот на хумификација, растителната вегетација и други карактеристики.

Ако насадите во одделите се издвоени врз типолошка основа, описот на месторастењето ги содржи само податоците формирани на таа основа.

1.7.2. Опис на шумските заедници

Член 18

Шумските заедници (фитоценозите) се опишуваат по фитоценолошка припадност, прикажани по асоцијации и субасоцијации, по катови на дрвја, грмушки и приземна вегетација.

1.7.3. Опис на насадите

Член 19

Описот на насадите содржи податоци за: формата на одгледување, формата на стопанисување (по површина, дрвна маса и прираст), составот, по намената, склопот, обрасот, висината, бонитетот, возраста, загрозеноста на шумите од штетни влијанија, здравствената состојба, квалитетот на дрвјата, очуваноста, како и податоци за состојбата и видот на обновата.

Според формата на одгледување насадите се делат на високостеблени (од генеративно потекло) и нискостеблени (од вегетативно потекло).

Според формата на стопанисување насадите се делат на едновозрасни и разновозрасни.

Според составот насадите може да бидат чисти (ако главниот дрвен вид е застапен со над 90% од вкупниот број на дрвја во насадот), и мешани насади (ако главниот дрвен вид е застапен до 90%).

Според очуваноста насадите се делат во очувани и деградирани шуми.

1.7.4. Утврдување на дрвната маса

Член 20

Дрвната маса на насадите ја сочинува масата на сите стебла со дијаметар на градна

висина поголем од одредената таксациона граница која изнесува 10 см за високостеблесните насади и 5 см за нискостеблените.

Член 21

Дрвната маса се утврдува по оддели односно подооддели и тоа со потполно мерење на дијаметрите по методот на пробни површини, прирасно приходни таблици, или со окуларна оцена, а во зависност од стопанското значење, форма, состав и состојба на насадот.

Во едновозрасните високостеблени насади, утврдувањето на дрвната маса на насадите од последната класа по возраст, за кои се предвидена сеча, се врши со потполно мерење или по методот на пробни површини. Во насадите на претпоследната класа по возраст, што не се предвидени за сеча и помладите насади, дрвната маса се утврдува по прирасноприходни таблици.

Во преборните и групимично разновозрасните насади дрвната маса се утврдува по методот на пробни површини.

Во нискостеблесните насади дрвната маса се утврдува со соодветни прирасноприходни таблици.

Кај деградираните насади (шикарите, шибјациите и сл.) дрвната маса се оценува.

Дрвната маса може да се утврдува и со други методи до колку се попрецизни.

Член 22

Кога дрвната маса на насадот се утврдува по пат на пробни површини, големината на истите во однос на вкупната површина на насадот изнесува:

- од 5-10% кај пребирни шуми или разни нееднолични форми на високостеблени шуми со оплодна сеча и долг обновителен период;
- од 3-5% кај едновозрасните и кај нискостеблените насади со возраст над 40 години;
- во останатите насади дрвната маса може да се утврдува и со прирасноприходни таблици.

Пробните површини треба да одговараат на разновидноста на насадот.

Член 23

Дрвната маса се утврдува одделно за секој вид на дрво и се искажува во цели кубни метри.

Дрвната маса на видови дрвја, која во вкупната дрвна маса на насадот е застапена со помалку од 10%, може да се утврди заедно со дрвната маса со сродните видови дрвја.

Дрвната маса се искажува во степени по дебелина или во класи по дебелина.

Кога дрвната маса се искажува во степени по дебелина, градните дијаметри се групирани во степени од по 5 см, а средините на степените се 2,5 см; 7,5 см; 12,5 см; 17,5 см итн.

Кога дрвната маса се искажува во класи по дебелина, градните дијаметри се групираат во следните класи:

I. класа по дебелина - до 10 см (само за нискостеблените насади); II.

класа по дебелина - од 11 до 20 см;

III. класа по дебелина - од 21 до 30 см;

IV. класа по дебелина - од 31 до 40 см;

V. класа по дебелина - од 41 до 50 см;

VI. класа по дебелина - од 51 до 60 см;

VII. класа по дебелина - од 61 до 70 см;

VIII. класа по дебелина над 71 см.

Кога дрвната маса се искажува во класи по возраст, класите по возраст се групираат:

	за високостеблени шуми	за нискостеблени шуми
I. класа по возраст	до 20 години	до 10 години
II. класа по возраст	од 21-40 г.	од 11-20 г.
III. класа по возраст	од 41-60 г.	од 21-30 г.
IV. класа по возраст	од 61-80 г.	од 31-40 г.
V. класа по возраст	од 81-100 г.	од 41-50 г.
VI. класа по возраст	од 101-120 г.	од 51-60 г.
VII. класа по возраст	од 121-140 г.	од 61-70 г. итн.

Дрвната маса на насадите се одредува по правило со помош на локални или општи масовни таблици.

1.7.5. Утврдување на прирастот

Член 24

Тековниот прираст на дрвната маса се утврдува по оддели и пододдели и по видови дрвја и тоа:

- во насади каде дрвната маса е утврдена со потполно мерење со помош на контролен метод;
- во шуми каде дрвната маса е утврдена по метод на пробни површини - со еден од методите со дупчење на стебла (методот на прирастот по дебелина, метод по време на преминување и задржување и метод на процентот на прирастот по дрвна маса);
- во шуми каде дрвната маса е утврдена со оценување, прирастот се утврдува со оценување.

1.7.5. Утврдување вредност на дрвните маси во насадите

Член 25

Вредноста на насадите се утврдува според вредноста на дрвото на корен и во зависност од нивната зрелост за сеча.

На утврдената вредност на преборните шуми се додава вредноста на извршените одгледувачки работи.

Вредноста на дрво на корен се утврдува така да од пазарната цена на шумските сортименти кои може да се произведат од тоа дрво се одземат трошоците на користењето на шумите (трошоци за сеча и изработка на шумски сортименти, трошоците на транспорт до местото на испорака и соодветен дел на заедничките трошоци на организацијата).

Вредноста на младите шуми се утврдува според трошоците на нивното основање зголемен со факторот пораст на вредноста така да во време на приближна зрелост за сеча се постигне вредност на дрво на корен.

Трошоците на основање на младите шуми се утврдува според висината на трошоците за пошумување по вештачки пат.

Трошоците на основање на млади шуми настанати по пат на природно подмладување се земаат во висина на трошоците за вештачко пошумување со семе.

При утврдувањето на вредноста на насадите од овој член, во став 2, 3, 4, 5 и 6, потребно е да се додаде вредноста на изградените шумски сообраќајници, за да се добие реалната цена за вредноста на насадите.

Утврдувањето на вредноста на шумите се врши по правило, посебно за секој насад или за повеќе насади, кои имаат приближно исти трошоци на искористување односно приближно исти трошоци на основање.

Вредноста на насадите се изразува во денари, а се споредува со конвертибилно стабилна странска валута (USA dolar \$).

1.7.7. Опис на инфраструктурни објекти

Член 26

Шумските сообраќајници и другите објекти трајно врзани за шумата во време на изработка на планот за стопанисување со шумите се делат според статистичка номенклатура и показатели (стандарди).

Врз основа на пописот на шумските и јавните сообраќајници се утврдува вредност на шумите и густината на патната мрежа на шумскостопанската единица за која се изработува планот за стопанисување со шумте.

1.8. Анализа за стопанисувањето со шумите во минатото

Член 27

Анализа за стопанисување со шумите во минатото се изработува врз основа на податоците за досегашното стопанисување со шумите и податоци за сегашната состојба на шумите.

Во анализата од став 1 од овој член се оценуваат сите планирани и извршени работи со посебен осврт за последните 10 години, особено:

- движење на шумскиот фонд по површина, обем и структура на дрвната маса (во класи по дебелина, односно, во класи по возраст), одделно по видови дрвја и начин на стопанисување;

- движење на прирастот на насадите;

- квалитетен развој на насадите и нивната здравствена состојба;

- биланс на извршените работи во насадите за обнова, одгледување, мелиорација, заштита и користење (дрво и други шумски производи - семе, лековити растенија, смола, мов и друго);

- биланс на изградбата и одржувањето на шумските сообраќајници и утврдување отвореноста на шумата и густината на мрежата на шумските сообраќајници;

- биланс на изградба и одржување на останатите објекти врзани за шумата (управни, станбени, стопански и други згради);

- влијание на извршените работи и спроведените мерки во стопанисувањето со шумите на земјиштето и развитокот на насадите;

- општа и посебна проблематика во стопанисувањето со насадите;

- оценка на резултатите од извршените работи во стопанисувањето со насадите, особено на правилноста на порано одредените цели на стопанисување, вид и обем на работите, мерки и методи за постигнување на тие цели (начин на стопанисување, опходна, оходници, стопански класи, избор на видови дрвја и друго).

Оценката на податоците од претходниот став мора да биде документирана и со бројчани показатели.

1.9. Цели на идното стопанисување со шумата и планирање

Член 28

Врз основа на утврдената состојба на шумите, анализата за стопанисувањето со шумата во минатото и намената на која шумата треба да и служи се определуваат следните цели на стопанисување:

- биолошки, кои треба да обезбедат траен прираст на насадите, постигнување во најкусо можно време нормална структура во класи по возраст и класи по дебелина, вредност и видови дрвја со користење на дадени еколошки услови за остварување на

најголемо производство на дрвна маса, да одредат вид и број на дивеч, заради воспоставување на биолошка рамнотежа меѓу дивечот, видот, обемот на работите, мерките и методите за постигнување одредени цели на стопанисување со насадите;

- технички, со кои треба да се обезбеди остварување на биолошките цели за стопанисување со шумите (шумски сообраќајници и останати градежни објекти, опрема, кадри и нивна специјализација и слично);

- производни, кои треба да ги утврдат можностите за производство на шумски производи (кои и колку) за подмирување потребите на индустријата за примарна преработка на дрво и другите потрошувачи;

- општокорисни, со кои треба да се обезбеди трајно одржување и подобрување на заштитните и останатите функции на шумата (заштита на земјиштето од ерозија, режим на водите, клима, заштита на природата, туризам и др.).

Целите се утврдуваат според начелата на биолошки и технички приоритет, а во согласност со економските можности.

Член 29

Кога со насадите мора да се стопанисува на различни начини, тогаш, според формата на одгледување, начинот на сечата, големина на опходњата и опходњицата, видот на дрвјата, намената, целта на стопанисување и слично, тие се формираат во стопански класи, по единствена класификација и тоа:

1. Стопанска класа СА" - Чисти високостеблени букови насади
2. Стопанска класа СБ" - Мешани високостеблени насади од бука и други видови дрвја
3. Стопанска класа СВ" - Чисти високостеблени дабови насади
4. Стопанска класа СГ" - Мешани високостеблени и насади од даб и други видови дрвја
5. Стопанска класа СД" - Чисти високостеблени насади од четинари
6. Стопанска класа СЕ" - Мешани високостеблени насади од четинари и лисјари
7. Стопанска класа СИ" - Чисти високостеблени насади од други лисјари
8. Стопанска класа СЈ" - Вештачко подигнати насади
9. Стопанска класа СК" - Култури
10. Стопанска класа СН" - Нискостеблени букови насади
11. Стопанска класа СМ" - Нискостеблени горунови насади
12. Стопанска класа СЛ" - Останати нискостеблени дабови насади и други лисјари
13. Стопанска класа СШ" - Шикари
14. Стопанска класа СЦ" - Шибјаци
15. Стопанска класа СП" - Плантажи
16. Стопанска класа СО" - Необраснати површини

Стопанските класи може да имаат и поткласи.

1.10. Планирање

Член 30

Планирањето се состои од: план за користење на шумите, план за одгледување, план за заштита и план за изградба и одржување на шумските сообраќајници и други инфраструктурни објекти.

1.10.1. План за користење на шумите

Член 31

Планот за користење на шумите содржи: план за главни сечи, план за проредни сечи и план за користење на други шумски производи.

Член 32

Со планот за главни сечи на шумата се утврдува главниот принос на шумата по оддели, пододрели и стопански класи.

Главниот принос претставува утврден обем на сеча (сечив етат) и се определува за период на важноста на планот за стопанисување со шумите (10 години) и тоа според еден од следните методи:

Како главен принос се смета и дрвната маса добиена со реконструкција и конверзија на ниските шуми и шикари.

1. Во нискостеблените шуми - по метод на геометриска поделба на површината на годишни сечишта.

2. Во високостеблените едновозрасни шуми со период на обновување од 20 години и во шумите на меки лисјари:

- метод на класи по возраст;
- метод на умерено стопанисување по насади; - метод на СХуфнагел".

3. Во високостеблените едновозрасни шуми со период на обновување преку 20 години: - комбинираниот метод;

- методот на СХуфнагел";
- постапно групимичниот метод.

4. Во пребирните шуми:

- контролниот метод и неговите варијанти;
- методот на зафаќање со сеча по одделни класи по дебелина; - методот на СХуфнагел";
- постапно групимичен метод.

5. Покрај методите горе наведени од 1-4, можат да се применуваат и други научни методи.

Член 33

Планот за користење на шумите се состои од план за сеча на шумите (главен принос, кој се добива со изведување на главните сечи и претходен принос кој се добива од претходни сечи-прореди, а со цел да се зголеми прирастот во насадот) и план за користење на други шумски производи.

Член 34

Сечивиот етат во шумскостопанската единица се определува за период за кој што се изработува планот за стопанисување со шумите.

Сечивиот етат се искажува по видови дрвја и сортименти. Сортиментите се одредуваат по еден од светските стандарди.

Член 35

Покрај редовниот сечив етат од член 34, може да има и вонреден.

Вонредниот сечив етат може да биде планиран и непланиран.

Планиран вонреден етат е оној етат што произлегува од планирани активности, со кои се менува структурата на површините (изградба на патишта, противпожарни пресеки, граничен појас, изградба на други објекти и сл.).

Непланиран вонреден етат е етатот што произлегува од непланирани активности (воведување шумски ред и сеча заради оштетување на стебла од елементарни и други непогоди на помали површини).

Во описниот дел за планот за сеча на шумите се утврдува времето за сеча на шумите,

начинот на одбирање на стеблата за сеча, вкупните и просечните годишни трошоци за производство, а дава упатство за реализација на сечивиот егат и за спроведување на проредите (вид, обем и интензитет на сеча), начин на спроведување на проредите, опходница (број на години кои поминуваат од една до друга сеча во пребирните насади и групимично разновозрасните насади) опходња (плански одредено траење на производството, т.е. просечен број на години кои поминуваат од постанокот до сеча на насадот) кај едновозрасните насади, редослед на сечите во насадите загрозени од пожари, мерки за чување на земјиштето и обнова при сечите, изработка и транспорт на шумските сортименти, предлог за рационализација на работите и друго.

Член 36

Опходњата за едновозрасните високостеблени шуми изнесува:

- за дабови	120 години,
- за бука	120 години,
- за костен	60 години,
- за останати тврди лисјари	100 години,
- за домашна топола и врба	30 години,
- за евла и липа	60 години,
- за ела и смрча	120 години,
- за бел, црн и други борови	100 години,
- за плантажи и интензивни култури од меки лисјари,	25 години,

Опходњата за нискостеблените шуми изнесува:

- за дабови	50 години,
- за букови и габер	50 години,
- за багрем	30 години,
- за меки лисјари	20 години,

Дијаметарот на сечната зрелост во пребирните шуми изнесува:

- за бука	над 50 см,
- за ела и смрча	над 70 см,

Од опходњата на дијаметарот на сечната зрелост од став 1, 2 и 3 од овој член не се одредува за шуми со посебна намена.

Член 37

Со планот за користење на другите шумски производи (шумски плодови, лековити растенија или нивни делови, печурки, лишаи, мов, семе, смола, камен и др.), се определува местото обемот и начинот за користење на тие производи.

Планот од став 1 од овој член се изработува само за оние производи чие користење има поголемо економско значење.

Во описниот дел на планот за користење на другите шумски производи се дава образложение за планираниот обем за користење на другите шумски производи со вкупни годишни приходи и трошоци.

1.10.2. План за одгледување

Член 38

Со планот за одгледување на шумите се определува местото, видот и обемот на работите за одгледување на шумите и тоа:

1. Одржување на шумите (нега на обновата, чистење на честари, чистење на гранки, ретчење, огради, одводни канали, заштита од добиток и дивеч, заштита од штетни инсекти и габни заболувања, заштита од временски непогоди и пожари, чување и сл.).

2. Обнова на шумите (припрема за земјиште, сечење, посејување, пополнување со садници на слабо обновени површини, пошумување на редовни сечишта и голини, пополнување и сл.).

3. Реконструкција на шуми, односно повторно воспоставување и обновување на високостеблена стопанска форма од постојните видови дрвја од кои е составена деградираната шума или шикара.

4. Конверзија (преведување на еден насад од понизок во повисок одгледувачки тип, најчесто со промена на дрвниот вид) и интродукција (внесување на нови попродуктивни видови дрвја, лисјари и четинари во постојните деградирани шуми и шикари).

5. Подигање на нови шуми и насади (подигање плантажи и интензивни шумски насади, заштитни појаси и дрвореди, пошумување на голини и сл.).

6. Производство на шумско семе и саден материјал (количина вид на семе и од кои насади, провиниенција, вид и количина на саден материјал со начин на произведување и сл.)

Мерките од точка 1-6, по обем се задолжителни, а интензитетот на сечите во проредите не може да биде поголем од 30% од вкупната дрвна маса во насадот.

Обемот на работите на пополнување на насади, култури, обновата и на внесување соодветни видови дрвја во шума, се искажува во вкупна и редуцирана површина во хектари.

Во описниот дел на планот за одгледување на шумите се дава образложение за планираните работи на одгледување на шумите со вкупни и просечни годишни трошоци, упатства за спроведување и предлози за рационализација на тие работи.

1.10.3. План за заштита на шумите

Член 39

Планот за заштита на шумите содржи:

- превентивни мерки за заштита на шумите од пожари по степен на загрозеност на шумите од пожари,
- воведување на шумски род со посебен акцент на шумите со повисок степен на загрозеност од пожари,
- заштита од растителни болести шумски штетници, -
- заштита од временски непогоди,
- биолошки мерки за заштита на земјиштето од ерозија во шуми и во непосредна близина на шумите,
- определување на шуми во кои не се дозволува напасување на добитокот, -
- определување на шуми во кои не може да се врши смоларење и сл.
- следење на здравствената состојба на шумите.

1.10.4. План за изградба и одржување на шумските сообраќајници и други инфраструктурни објекти

Член 40

Со планот за изградба и одржување на шумските сообраќајници и други инфраструктурни објекти се определува изградбата на нови и одржувањето на постојните шумски сообраќајници и други градежни објекти кои условуваат извршување на планираните работи при стопанисувањето со шумите. Со планот од претходниот став се определува:

- видот, бројот, должината во километри, широчината во метри и трошоците за изградба на новите шумски сообраќајници;

- видот, должината во километри и трошоците за одржување на постојните шумски сообраќајници;

- видот, бројот, градежната површина и трошоците за изградба на нови градежни објекти (управни згради, манипулативни, работнички, стопански и други) и

- видот, бројот и трошоците за одржување на постојните градежни објекти.

Со планот се утврдува и редослед на изградба односно одржување, според приоритетот и рентабилноста на одржувањата.

Во описниот дел на планот за изградба и одржување на шумските сообраќајници и други градежни објекти се дава образложение за планираната изградба на нови шумски сообраќајници и други градежни објекти, како и одржување на постојните патишта, со вкупни просечни годишни трошоци и отвореност на шумите и густина на мрежата на сообраќајниците во однос на состојбата во време на изработката.

1.11. Економско-финансиски план

Член 41

Во економско финансискиот план се определуваат:

- приходите (приходи од реализација на сечивиот етат, приходи од други шумски производи и др.),

- расходи (расходи за реализација на сечивиот етат, расходи за проста и проширена репродукција, расходи за изградба и одржување на шумските патишта и други инвестициони вложувања),

- рентабилност во стопанисувањето со шумите и др.

Со економско-финансиски план се ускладува обемот на работите и средствата за извршување и се даваат предлози за рационализација на шумското производство.

Во економско финансискиот план одделно се прикажува видот и обемот на работите кои ќе се извршат со средства што ќе се формираат од шумите за кои се изработува планот за стопанисување со шуми, како и нивниот износ, а одделно видот и обемот на работите кои ќе се извршат од други средства (кредити и сл.).

2. ШУМСКИ КАРТИ

Член 42

Како прилог во посебниот план за стопанисување со шумите ќе се изработат и карти во соодветен размер и тоа:

- основна карта со размер 1:10.000 на која ќе бидат презентирани надворешните граници на шумскостопанската единица, одделенската подела, шуми според сопственоста (државни и приватни), шумски сообраќајници, реки, поголеми делови, извори и просеки;

- карта на насади во размер 1:20.000;

- карта на стопански класи и поткласи во размер 1:20.000; -

фитоценолошка карта во размер 1:20.000;

- геолошка карта во размер 1:20.000;

- педолошка карта во размер 1:20.000;

- карта на предвидени сечи во размер 1:20.000;

- карта на предвидени шумско одгледувачки работи и комуникации во размер 1:20.000.

Картите од претходниот став се изработуваат според посебни прописи, предвидени со соодветен стандард.

ПЛАН ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ НА ШУМИТЕ ВО ПРИВАТНА СОПСТВЕНОСТ

Опис на состојбата на шумата

Член 43

Описот на состојбата на шумата покрај податоците врзани за административната и територијалната припадност на шумата, потребно е да содржи опис на месторастењето и опис на насадите по сопственици на шумата, катастарската парцела или група на парцели, збирно по катастарски општини, стопански класи и стопанската единица.

Член 44

Сите измени на внатрешните граници се регистрираат и бележат на карта врз база на претходно теренско снимање со помош на бусола и мерна лента.

Член 45

Описот на месторастењето и описот на насадите може да се прикаже и во вид на шифри по парцела или групи на парцели, при што потребно е да се даде и легенда на шифрите.

Шума во парцелата се прикажува во онаа одгледувачка форма која е најзастапена.

Ако е потребно, според формата на одгледување се издвојуваат и насади во границата на парцелите.

Член 46

Шумските парцели со слични таксациони елементи се групираат во одредени насади.

Катастарските парцели под шума, по потреба може да се групираат во одделенија, чија површина ќе се движи од 10-50 ха.

Член 47

Состојбата на шумите се прикажува во вид на табели.

Податоците за состојбата на шумата се внесуваат во образец XI.

Образецот од став 2 од овој член е составен дел од овој правилник.

Обрасците заедно со текстот се вкоричуваат во книга.

Ако се врши компјутерска обработка на податоците, формата на табелите и распоредот на податоците се прилагодуваат на тој начин со што табелата потребно е да ги содржи сите податоци од пропишаниот образец.

Планови за одгледување на шумите

Член 48

Планот за одгледување на шумите се изработува по катастарски парцели во образецот XI, збирно по катастарски општини и вкупно во стопанската единица. Планот за одгледување на шумите ги содржи следните одгледувачки мерки:

- одржување на шумите (нега во подмладокот, чистење на гранките во младикот, окопување и сл.),

- обновување на шумите (припрема на почвата за пошумување, сеење, подсејување и пополнување со садници на слабо обновените површини, садење и пополнување во култури, пошумување на сечишта, пошумување на шумските голини и сл.),

- реконструкција на шумите од понизок во повисок облик, замена на дрвни видови, конверзија на деградираните шуми и шикари, мелиорација на деградираните шуми и шикари и сл. и

- подигнување на нови шуми (плантажи и интензивни шумски насади, пошумување на голини и сл.).

План за користење на шумите

Член 49

Планот за користење на шумите се состои од план за обновителни сечи (главен принос), план за прореди (претходен принос), а се искажува во образецот бр. XI по катастарски општини и вкупно за стопанската единица.

Приносот - етатот се утврдува за период за кој планот за стопанисување има важност и тоа за секоја парцела посебно.

Приносот - етатот од став 2 од овој член се одредува по една од научно признаените методи, а се прикажува по дрвни видови.

План за заштита на шумите

Член 50

Мерките во планот за заштита на шумите од член 39 од овој правилник се однесуваат и за приватните шуми.

III. ПОСЕБНИ ПЛАНОВИ ЗА ОДГЛЕДУВАЊЕ И ЗАШТИТА НА ШУМИ СО ПОСЕБНА НАМЕНА

Член 51

Во плановите за одгледување и заштита на шумите со посебна намена ќе важат одредбите од член 1 до 24, потоа членовите од 26 до 30, исто и членовите 33, 35, членовите од 37 до 42 од овој правилник, како и членовите што се однесуваат за приватните шуми.

Член 52

Во шумите со посебна намена користењето на дрвото се планира само кога се извршуваат шумско одгледувачки и мелиоративни работи. Сечивиот етат го сочинува само претходниот принос.

Член 53

Во описниот дел на планот за проредни сечи на овие шуми се утврдува времето за сеча на шумите, начинот на одбирање на стеблата за сеча, вкупните и просечните годишни трошоци за извршување на одгледувачките работи (вид, обем и интензитет на проредни сечи), начин на спроведување на проредите и предлог за рационализација на работите и сл.

Член 54

Планот за одгледување покрај точките од 1-6 од член 38, содржи и точка 7, која гласи: - план за проредни сечи.

Член 55

Мерките за одгледување и заштита на шумите во приватна сопственост се утврдуваат во зависност од видот и посебната намена на шумата.

Член 56

Планот за одгледување и заштита ги содржи обрасците од член 42 и тоа:
Образец I. Преглед на површините,
Образец II. Опис на месторастењето и насадите (разновозрасни),

Образец IIa. Опис на месторастењето и насадите (едновозрасни),
Образец IV. План за користење на други шумски производи,
Образец V. План за прореди и евиденција на извршените работи,
Образец VI. План за одгледување и евиденција на извршените работи,
Образец VII. План на изградени сообраќајници,
Образец VIII. План на проектирани шумски сообраќајници,
Образец IX. Степен на загрозеност на шумите од пожар,
Образец X. Шумска хроника,
Образец XI. Евиденциски картон за приватни шуми.

Член 57

Планот за одгледување и заштита на шумите со посебна намена ги содржи следните карти:

- катастарска карта со размер 1:5.000 на која ќе бидат прикажани шумите и шумското земјиште на парцелите во приватна сопственост;
- основна карта со размер 1:10.000 на која ќе бидат презентирани надворешните граници на шумскостопанската единица, одделенската подела, шуми според сопственоста (државни и приватни), шумски сообраќајници, реки, поголеми долови, извори и просеки;
- карта на насади во размер 1:20.000;
- карта на стопански класи и подкласи во размер 1:20.000; -
- фитоценолошка карта во размер 1:20.000;
- геолошка карта во размер 1:20.000;
- педолошка карта во размер 1:20.000;
- карта на предвидени шумско одгледувачки работи и комуникации во размер 1:20.000.

IV. ГОДИШНИ ИЗВЕДБЕНИ ПЛАНОВИ

Член 58

Годишниот изведбен план за стопанисување со шумите во државна сопственост (во натамошниот текст: годишен план) составен е од годишен одгледувачки план, годишен план за користење на шумата и годишен план за заштита на шумата.

Член 59

Годишниот план се изработува на обрасци посебно пропишани за оваа намена, и тоа: -

- Образец - 1 Состојба на насадот,
- Образец - 2 План за одгледување,
- Образец - 3 Рекапитулација на одгледувачки мерки,
- Образец - 4 Предплан и пресметка на средствата,
- Образец - 5 Рекапитулација на означена дрвна маса,
- Образец - 6 Дебелинска структура на означената дрвна маса, -
- Образец - 7 План за користење на шумата,
- Образец - 8 Начин на сеча и изработка, дотур и утовар, -
- Образец - 9 Сеча и изработка на шумски сортименти, -
- Образец - 10 Дотур и натовар,
- Образец -11 Мрежа на дотурни патишта и стоваришта, -
- Образец -12 Вкупни трошоци,
- Образец -13 План за заштита на шумата,
- Образец -14 Трошоци за заштита на шумата, -
- Образец -15 Скица,

- Образец -16 Легенда.

Од пропишаните обрасци, за шумскостопанската единица, збирно се изработуваат податоците од образец 3 до образец 16.

Член 60

Составен дел на планот од член 58 од овој правилник ја сочинува и документацијата (записници на состојбата, мануели од премерот и описот, скица, лист на дознака и сл.) со која се докажува дека податоците за состојбата на шумата за која се однесува годишниот план се собрани на терен.

V. ЕВИДЕНЦИЈА ЗА ИЗВРШЕНИТЕ РАБОТИ

Член 61

Корисниците на шумата во државна сопственост водат евиденција за извршените работи во шумите со кои стопанисуваат.

Се евидентираат проверени податоци од сите извршени работи во шумата.

Одгледувачките работи (пошумено необраснато земјиште, реконструирани, деградирани шуми и шикари, пошумени необраснати површини настанати по пат на чиста сеча или под дејство на елементарни непогоди, плантажи и сл.), изградени шумски сообраќајници и други инфраструктурни објекти се евидентираат врз основа на документација со која е извршен прием на тие работи, а во согласност на важечките прописи.

Работењето врз неџа на шумата (неџа во младик, неџа во подмладок, чистење на гранки и плевели, окопување на садниците, заштита на шумата од стока, дивеч, штетни инсекти, габни заболувања, елементарни непогоди и сл.) се евидентираат врз основа на документација која ја утврдил корисникот.

Евидентирањето на извршените работи на одгледувањето и користењето на шумата и другите шумски производи се врши во обрасците предвидени со овој правилник.

Извршените работи исто така шематски се прикажуваат на стопанските карти со означување на површината, количината и година.

Член 62

Покрај извршените работи, се евидентираат и други податоци и појави кои се од значење за стопанисувањето со шумите (во натамошниот текст: шумска хроника) како што се: измени во поседовната состојба, поголеми шумски штети од елементарни непогоди, штети од растителни заболувања и други штеточини, појава на рани и доцни мразови, почетокот на вегетациониот период, почетокот на пролистувањето, цветањето, плодносењето и др.

Податоците и појавите од став 1 во овој член се евидентираат по стопански единици во Образец VIII - Шумска хроника веднаш по појавата, а најдоцна до крајот на месец април за претходната година.

Член 63

Евиденцијата на извршените работи во текот на годината се врши за секоја стопанска единица посебно, а се прикажува по стопански класи, оддели и пододдели во обрасците III, III/a, IV, V, VI, кои се составен дел на овој правилник.

Член 64

Во програмата за стопанисување со приватните шуми, евидентирањето на извршените работи на одгледувањето и користењето на шумите се врши по катастарски парцели.

Член 65

Количината на посечената дрвна маса се дели на главен и претходен принос со назнака за начинот на сечата според член 33 од овој правилник.

Исечената бруто дрвна маса се внесува од книгата за дознака, а нето дрвната маса на шумските сортименти се утврдува на место на сечата од документацијата на корисникот. Дрвната маса во книгите за дознака се пресметува по истите таблици по кои била пресметана и дрвната маса на насадот.

Просечната бруто дрвна маса кај разноврсните насади се искажува во класи по дебелина.

Член 66

Евиденцијата за останатите работи се врши во картите.

Член 67

Евиденцијата на одгледувачките работи во шумата се води на тој начин што работите и финансиските средства се прикажуваат според изворите на средствата и начинот на финансирање.

Член 68

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник, престанува да важи Правилникот за изработка на шумскостопански основи и програми за унапредување на шумите и за евидентирање на извршените работи во шумите (ССл. весник на СРМ" бр. 24/75).

Член 69

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од објавувањето во ССлужбен весник на Република Македонија".

Бр. 09-4295/2
12 август 1998 година
Скопје

Министер
за земјоделство, шумарство
водостопанство,
м-р **Киро Докузовски**, с.р.

ПРЕГЛЕД НА ПОВРШИНИТЕ

Образец - 1
Формат 21 x 29,7

ДРЖАВНА СОПСТВЕНОСТ									ПРИВАТНА СОПСТВЕНОСТ		СЕ ВКУПНО (8+9+10+11)	Забелешка
Ос на местото		Шуми и шумско земјиште - ха				Останато земјиште - ха			шума	нивоградско		
1	2	3	4	5	6	7	8	9			10	11
		Шуми	Шумски култури	Шумско земјиште	Вкупно	Налпо дно	Други намени	Вкупно	ха	ха	ха	

Лева страна

ОПИС НА МЕСТОРАСТЕЊЕТО

Ознака на местото			ОПИС НА МЕСТОРАСТЕЊЕТО	О П И С						
Оддел	Пододдел	Површина		Тип на месторастење, надморска височина, изложеност, наклон, рељеф, геолошка подлога, тип и главни својства на земјиштето	Фитоценоза, форма на одгледување, здрава состојба, очуваност и вид на подмладокот	Вид на дрво	Состав	Обраст	Бонитет	Класа по дебелина
1	2	3	4			5	6	7	8	9

И НАСАДИТЕ (разновозрасни)

Образец - II

Десна страна

Формат 21 x 29,7

Н А Н А С А Д О Т																		
На еден хектар има					Дрвна маса на цела површина м ³													
Број на стебла					Дрвна маса м ³				Вид на дрво									
Вид на дрво				Вкупно	Вид на дрво				Вкупно	Вид на дрво	Так. прираст		Класификац. на дрвото	Стопанска класа				
11	12	13	14		16	17	18	19			20	21			22	23	24	25

ОПИС НА МЕСТОРАСТЕЊЕТО

Лева страна

Ознака на местото			ОПИС НА МЕСТОРАСТЕЊЕТО	О П И С					
Оддел	Пододдел	Површина		Тип на месторастење, надморска височина, изложеност, наклон, рељеф, геолошка подлога, тип и главни својства на земјиштето	Фитоценоза, форма на одгледување, здрава состојба, очуваност и вид на подмладокот	Вид на дрво	Состав	Обраст	Класа на возраст
1	2	3	4			5	6	7	8

И НАСАДИТЕ (едновозрасни)

Образец - III

Десна страна

Формат 21 x 29,7

Н А Н А С А Д О Т													
Среден дијаметар	Средна височина	Бонитет	по 1 ха			Дрвна маса на цела површина	Тековен прираст			Просеч. прираст		Класификац. на дрвото	Стопанска класа
			Број на стебла	Дрвна маса	Површина		Во проценти	по 1 ха	На цела површина	по 1 ха	На цела површина		
см	м		13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23

ПЛАН ЗА КОРИСТЕЊЕ И ЕВИДЕНЦИЈА

Лева страна

Ознака на местото			Дрвна маса на цела површина - м3					Обем на сеча на цела површина - м3							
Оддел	Подраѓе	Површина	Вид на дрво				Вкупно	Вид на дрво				Вкупно			
			Класа по дебелина дрвот на 1 ха (Пкс.)	а	б	в		г	д	е	ж				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

НА РАЗНОВОЗРАСНИТЕ НАСАДИ

Образец - III

Десна страна

Формат 21 x 29,7

Евиденција на извршените сечи - м3				Евиденција по сортименти - м3					Година на користење	
Вид на дрво				Вкупно	Техничко за бинање	Рудничко дрво	Целулозно дрво	Огревно дрво		Вкупно
17	18	19	20						21	

ПЛАН ЗА КОРИСТЕЊЕ И ЕВИДЕНЦИЈА

Лева страна

Ознака на местото			Дрвна маса				Обем на сечите - м3				
Оддел	Подраѓе	Површина	Вид на дрво	На 1 ха	На цела површина	Класа на возраст	Вид на преносот	На површина на сеча	Дрвна маса м3	Гранчат м3	Вкупно м3
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

НА ЕДНОВОЗРАСНИТЕ НАСАДИ

Образец - IIIa

Десна страна

Формат 21 x 29,7

Евиденција на извршените сечи			Евиденција по сортименти - м3					Стопанска класа		
Година на користење	На површина на сеча	Дрвна маса м3	Техничко за бинање	Рудничко дрво	Целулозно дрво	Огревно дрво	Вкупно			
								13	14	15

ПЛАН ЗА КОРИСТЕЊЕ НА ДРУГИ ШУМСКИ ПРОИЗВОДИ

Образец - IV
Формат 21 x 29,7

Ознака на местото			План за користењето				ИЗВРШЕНО ВО ГОДИНА											
Оддел	Пододдел	Површина	На површина ха	Вид на производ	Еден. мери	Коленина												Вкупно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	

ПЛАН ЗА ПРОРЕДИ И ЕВИДЕНЦИЈА

Лева страна

Ознака на местото			Стопанска класа	Вид на дрвото	Дрена маса		Процент	ЗА СЕЧА		Интензитет	Број на намети	Работна површина ха	Начин и метод на работа
Оддел	Пододдел	Површина			На 1 ха	На цела површина м3		На 1 ха	На цела површина м3				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

НА ИЗВРШЕНИТЕ ПРОРЕДИ

Образец - V
Формат 21 x 29,7

Десна страна

ЕВИДЕНЦИЈА НА ИЗВРШЕНИТЕ ПРОРЕДИ								
Година на користење	На површина ха	Дрена маса м3	Вид на приносот	Остаарен принос				
				Техничко за пилење	Рудничко дрво	Целулозно дрво	Огревно дрво	Вкупно
				м3				
15	16	17	18	19	20	21	22	23

ПЛАН ЗА ОДГЛЕДУВАЊЕ НА ШУМИТЕ

Лева страна

Ознака на местото			Обем на работи за одгледување на шумите					Евиденција на вкупно извршените работи					
Оддел	Пододдел	Површина	Број на намети	Вид на работа	На површина	потребен материјал		Извршено во година (од-до)	Вкупно потрошен материјал				
						Вид на дрво	Садници		Семе	На површина ха	Садници бр.	Семе кг.	
													бр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	

И ЕВИДЕНЦИЈА НА ИЗВРШЕНИТЕ РАБОТИ ЗА ОДГЛЕДУВАЊЕ

Образец - VI

Двојна страна

Формат 21 x 29,7

Евиденција на извршените работи по години											Биланс	
											Повисо	Помалку
кв	кв	кв	кв	кв	кв	кв	кв	кв	кв	кв	кв	кв
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26

ИЗГРАДЕНИ ШУМСКИ И ЈАВНИ КАМИОНСКИ ПАТИШТА

Образец - VII

Формат 21 x 29,7

Страна	Покривен	по стандард		Планум на патот			Горен строј			Година на изградба	Трошоци за одржување	Сопственост на патот
		сачекач на патот	категорија на патот	должина	ширина	површина	автомат	машина	апарат			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

ПРЕГЛЕД НА ПРОЕКТИРАНИТЕ ШУМСКО - КАМИОНСКИ ПАТИШТА

Образец - VIII

Формат 21 x 29,7

Страна	Покривен	по стандард		Проектиран пат			Вонреден штат			Плански трошоци за градова	ИЗВРШЕНО ВО ГОДИНА								
		сачекач на патот	категорија на патот	должина	ширина	површина	вид на прикост	вид на дрво	дрвена маса		Вкупно								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	

СТЕПЕН НА ЗАГРОЗЕНОСТ НА ШУМИТЕ ОД ПОЖАР

Образец - IX

Формат 21 x 29,7

Опис на землениот парцел (или на зем. парцел)			Опис на забележителноста		Опис на загрозуеност од пожар и мерки за спречување на пожарот	Планска вредност на шумата			Степен на загрозуеност
Страна	Покривен	Површина	Жребот	Изображение		Вид на дрво	Начин на посевна мЗ	Вредност на шумата ден	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	

ШУМСКА ХРОНИКА

Образец - X

Формат 21 x 29,7

Датум на изготвувањето	Опис на промената (промена во посевната состојба, односно шумските површени, поголеми штети во шума од елементарни непогоди, штетни инсекти, растителни болести и бесправни огни, позначајни промени на пазарот на дрвото, појава на рани и други мразови, почеток на вегетациониот период, листопаѓето на шумите, цуѓањето, опрашувањето, плодностањето и други податоци во врска со стопанисувањето со шумите)
1	2

ЕВИДЕНЦИСКИ КАРТОН

Лева страна

ОПИС И ЕВИДЕНЦИЈА ЗА ШУМАТА						
Катастарска општина _____		Сопственик _____		Реден број _____		
Месност _____				дрв. маса одред.		
Број на катастарска парцела _____		Место на живеење _____		1. по ШСО		
Број на поседовен лист _____		Површина на кат. парцела _____ ха		2. со премерување		
е - не е во границите на ШСО _____		оддел _____		3. оцена		
ОПИС НА НАСАДОТ			Таксациони елементи на насадот			
Форма на одгледување		вид на дрво	смеса	возраст	средно стебло	
Форма на стопанисување					d	h
					бон.	
Степен на очуваност						
Склоп						
Квалитет на стеблата						
Здравствена состојба		Поседна напомена:				
Степен на обновеност						
и стадиум на обновата						
Дрвна маса на катастарска парцела и на 1 ха во м ³						
V	вид на дрво					вкупно
	на кат. парцела					
	по 1 ха					
Прираст на катастарска парцела и на 1 ха во м ³						
V	вид на дрво					вкупно
	на кат. парцела					
	по 1 ха					

НА ПРИВАТНИ ШУМИ

Образец - XI
Формат 21 x 29,7

Двона страна

План за стопанисување за време од _____ до _____ год.	Скица Р = 1 : 2500	Број на кот. план
I План за искористување на шумата		
1. Пребирна сеча ..... ха ..... м3 2. Прореда (во вис. шуми) ..... ха ..... м3 3. Конверз. (прореда во нис. шуми) ..... ха ..... м3 4. Чиста сеча ..... ха м3		
II План за одгледување на шумата		
1. Посумување на сечиште ..... ха и број на садници ..... един. 2. Пополнување ..... ха и број на садници ..... един. 3. Чистење ..... ха		

ЕВИДЕНЦИЈА ЗА НАСАДОТ										
искористување на шумата										
Година	ВИД НА ДРЕВО								Вкупно	
	ха	м3	ха	м3	ха	м3	ха	м3	ха	м3

извршени одгледувачки работи				
Година	чистење	прореда	посумување	успех
	ха	ха	ха	ха

Одговорен шумарски стручњак

ПРАВНО ЛИЦЕ _____

ГОДИШЕН ИЗВЕДУВАЧКИ ПЛАН
за _____ год.

ЗА ШУМСКОСТОПАНСКАТА ЕДИНИЦА _____

оддели и пододели: _____

ИЗРАБОТИЛ _____

ДИРЕКТОР

_____ год.

I. СОСТОЈБА НА НАСАДОТ

Образец - 1

Оддел _____ Пододдел _____

1. Површина на пододделот _____ ха.

1.1. Опис на месторастењето

надморска височина од _____ до _____ м.експозиција _____

наклон _____, рељеф _____

геолошка подлога _____

почва _____

затревност _____

1.2. Опис на насадот

асоцијација _____

форма на одгледување _____

форма на стопанисување _____

вид на дрвја и состав _____

структура и квалитет на стеблата _____

_____

здравна состојба _____

возраст _____, бонитет _____, прираст _____ м3/ха

вид и состојба на подмладокот _____

_____

1.2.1. Дрена маса (V) и етат (E) во м3 (според посебниот план за стопанисување)

одд/под.	површ.	стоп.кл.	Вид на дрво								Вкупно	
			V	E	V	E	V	E	V	E	V	E
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
На 1 ха												
На цела површина												

1.3. Општа оценка за состојбата на насадот: _____

1.4. Одгледувачки цели и мерки за постигнување: _____

1.4.1. Долгорочна одгледувачка цел: _____

1.4.2. Мерки за постигнување на долгорочната цел: _____

1.4.3. Етална одгледувачка цел: _____

1.4.4. Мерки за постигнување на еталната цел: _____

1.5. Образложение за поделбата на одгледувачките единици и работни полиња: _____

1.6. Ускладување на работите на одгледување и искористување на шумата: _____

1.7. Останати одредби и напомени: _____

III. ПЛАН ЗА ОДГЛЕДУВАЊЕ

Образец - 2

Стопанска класа	Одглед единица		Состојба на месторастењето и насадот	Краткорочни цели и мерки	Вид на работа и начин на изведба	Работ. поле		Садници (семе)		Работни дена	Алат (механизација)		Забелешка
	Озн.	ха				Ознака	Редуч. површ.	Вид на дрво и старост	Број (кг.)		Вид	Број	

Образец - 3

2.1. РЕКАПИТУЛАЦИЈА НА ОДГЛЕДУВАЧКИТЕ РАБОТИ	
2.1.1. Спецификација на работите по вид	површ. ха
1	2

Образец - 4

2.1.2. Предплан и предметка на средствата												
Садници (семе)				Работни сили			Остан. матер. и опрема				Остан.	Вкупно непосредни трошоци
Вид на дрво и старост	број во 000 кг	един. цена	Вкупно ден.	број на ден.	Л.дох. за ден.	Вк.лич. доход (брuto)	Вид на алат	Количина	Един. цена	Вкупно ден.	трошоци ден.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Образец - 5

2.2. Рекапитулација на означена дрвна маса										
пододдел	површина ха	стопанска класа	Работно поле		Вид на дрво					Вкупно м3
			бр.	ха	Дрвна маса м3					
					6	7	8	9	10	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	

Образец - 6

2.3. Дебелинска структура на маркираната дрвна маса						
вид на дрво	Дрвна маса по класи на дебелина- м3			Квалификациона структура -% %		
	до 30 см.	30 - 50 см.	над 50 см.	техничко	просторно	одпад
1	2	3	4	5	6	7

III. ПЛАН ЗА КОРИСТЕЊЕ НА ШУМАТА

Образец - 7

3. Користење на шумата

3.1. Површина на пододелот _____ ха,

3.2. Квалификациона структура на сечивата маса

Вид на дрво	Годишен етат		Трупци во %				Огревно дрво во %			Вкупно во %	
	брuto	нето	I	II	III	IV	I	II	III	техн.	огрев
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Образец - 8

3.3. Начин на сеча, изработка, дотур и утовар

Образложение за изборот на средствата за сечење и изработка, за дотур и утовар на сортиментите. Шема на патеки за привлекување во однос на положбата на камионски пат.

Образец - 9

3.4. Сеча и изработка на шумски сортименти

Вид на дрво	Сортимент	Количина м3	Норма м3/д.	Потребно			Трошоци		Забелешка
				раб. д.	работ.	м пили	м3	вкупно	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Образец - 10

3.5. Дотур и натовар

Работ. поле	површина ха	колич. техн. огр.	транс. дист. мет.	норма дотур м3/д.	потребни		трош. за дотур денари	Натовар
					раб. ден.	бр. на средс.		
1	2	3	4	5	6	7	8	
								Норми:
								за техн. _____ ден.
								за огрев _____ ден.
								Потребен број на дејови:
								за рачен натовар _____ ден.
								со дигалка _____ ден.
								трошоци за натовар:
								рочно _____ ден.
								механизирано _____ ден.
								Вкупно трошоци _____ ден.

3.6. Мрежа на дотурни патништа и стоваришта:

Образец - 11

Вид на дотурна патека	долж. км	Тр. за изгр. ден/км	Потр. раб. дена		Вк. трош за изградба	Стоваришта		
			4	5		бр.	површ.	трош. за изградба
1	2	3			6	7	8	9

3.7. Други работи и третираци

Образец - 12

3.8. Вкупни трошоци

Вид на трош. денари	Сеча и изработка	Дотур	Натовар	Изгр. на патеки	Изгр. на стовар.	Други трошоци	Вкупно трошоци
1	2	3	4	5	6	7	8

IV. ПЛАН ЗА ЗАШТИТА НА ШУМАТА

Образец - 13

4. Заштита на шумата

4.1. Површина на пододелот _____ ха,

4.2. Опис и состојба на шумата

4.2.1. Форма на одгледување _____

4.2.2. Начин на стопанисување _____

4.2.3. Тип на месторастење _____

4.2.4. Вид на дреја и состав _____

4.2.5. Наклон на теренот _____

4.2.6. Релјеф _____

4.2.7. Почва _____

4.2.8. Листинец _____

4.2.9. Патна мрежа _____

4.2.10. Присуство на човекот _____

4.2.11. Присуство на стока _____

4.2.12. Близина на населено место _____ км.

4.2.13. Инсекти _____

4.2.14. Габи _____

4.2.15. Степен на загрозеност од пожар _____

4.2.16. Вредност на шумата _____ ден.

4.3. Мерки за заштита на шумата

4.4. Трошоци за заштита на шумата

Образец - 14

Пододел	површина ха	степен на загрозеност	Планирани трошоци за заштита во денари од:				Вкупни трошоци
			пожари	инсекти	габи	стока	
1	2	3	4	5	6	7	8

СКИЦА

Образец - 15

Шумско-стопанска единица: _____

Оддел: _____ пододел: _____

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ЛЕГЕНДА

1. Месторастење и карактеристики на насадот

	_____
	_____
	_____
	_____
	_____
	_____
	_____
	_____

2. Граници

- Граница на оддел
- - - - - Граница на пододдел
- _____ Граница на работно поле
- - - - - Граница на стопанската единица
- x - x - x - Транспортна граница

3. Комуникации

Камионски пат	Постоејки	Проектирани
современи		кафејаво
тврди		црвено
меки сезонски		темно зелено
меки постоејки		светло зелено
привремени стоваришта		
Тракторски патеки		
главни		
споредни		
Коњски патеки		
Покретна жичара		

4. Други знаци

смер за собирање на стеблата	
смер за соборување на стеблата	
дотур со трктори	
дотур со коњи	
привлекување со жичара	
дотур на цели стебла	
дотур на сортименти	
река	
потоци	

(сино)